



Helsinki, 27.9.2012

Suomen Lakimiesliitto
Uudenmaankatu 4-6 B
00120 Helsinki

Oikeusministeriö
PL 25
00023 Valtioneuvosto

LAUSUNTO (OM 7/021/2010)

Lausuntonaan oikeusministeriön luonnokseen Hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi hovioikeuslain ja hallinto-oikeuslain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta Suomen Lakimiesliitto esittää seuraavaa:

Henkilöstön asema tulee turvata

Hallituksen esityksestä puuttuu kokonaisarviointi siitä, miten uudistus tulee vaikuttamaan henkilöstön asemaan. Toteutuessaan uudistus tarkoittaisi sitä, että suurin osan Kouvolan hovioikeuden, Kouvolan hallinto-oikeuden ja Rovaniemen hallinto-oikeuden henkilöstöstä ei tule siirtymään perheen, puolison työpaikan ja muiden syiden vuoksi satojen kilometrien päähän uusille paikkakunnille. Henkilöstön aseman turvaamiseksi ja kansalaisten oikeusturvan takaamiseksi uudistuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota muutoksen kohteena oleviin tuomareihin ja esittelijöihin.

Pysyvät sivukansliat

Esityksen mukaan Itä-Suomen hovi-oikeudella olisi pysyvä istuntopaikka Kouvolassa ja yhdistettävillä hallinto-oikeuksilla Kouvolassa ja Rovaniemellä. Pysyvillä istuntopaikoilla ei olisi tuomioistuinten kansliaa eikä henkilökuntaa, vaan tuomioistuimet järjestäisivät niissä tarvittaessa pääkäsittelyjä ja suullisia istuntoja.



Edellä mainitusta poiketen Itä-Suomen hovi-oikeudella voisi kuitenkin siirtymäkautena, enintään kuitenkin vuoden 2016 loppuun saakka, olla henkilöstöä Kouvolassa siellä järjestettävien pääkäsittelyjen hoitamiseksi.

Lakimiesliitto edellyttää, että nykyisille paikkakunnille (Kouvola ja Rovaniemi) jää pysyvät sivutoimipisteet, sivukansliat. Tuomioistuintilastojen mukaan Kouvolan hovioikeudessa järjestettiin vuonna 2011 asianosaisten läsnäoloa edellyttävää pääkäsittelyä 276 rikosasiassa, 119 riita-asiassa ja 1 hakemusasiassa eli yhteensä 396 asiassa. Jatkossakin nämä vuositason 400 pääkäsittelyä on pidettävä Kouvolassa tai sitä lähellä olevissa matkakäräjäpaikkakunnilla. Myös hallinto-oikeudet ovat järjestäneet vuonna 2011 suullisia käsittelyjä ja katselmuksia, joiden määrän voidaan arvioida merkittävästi lisääntyvän Lapin alueella muun muassa kaivos- ja tuulivoimapuistohankkeiden myötä.

Mikäli tuomioistuinten palvelutasoa ei aiota laskea, edellä lausuttu edellyttää pysyvien sivutoimipisteiden, sivukanslioiden lisäämistä hovioikeuslain 1 §:ään ja hallinto-oikeuslain 1 §:ään.

Siirtymäkausi

Hallituksen esityksen mukaan muutettavaksi ehdotetut lait tulisivat voimaan 1.1.2014. Ottaen huomioon uudistuksen laajuuden siirtymäkauden tulee olla huomattavasti esitettyä pidempi, kaikkien muutosten kohteena olevien tuomioistuinten kohdalla vuoden 2016 loppuun saakka.

Määräaikaisissa palvelussuhteissa oleva henkilöstö

Hallituksen esityksessä ei juurikaan käsitellä määräaikaisia palvelussuhteita. Uudistuksen kohteena olevissa tuomioistuimissa on paljon ja pitkiä- jopa 7 vuoden pituisia määräaikaisia palvelussuhteita. Virkoja on jätetty täyttämättä tai ne on täytetty vain lyhyeksi määräajaksi. Määräaikaisten asemaan tulee kiinnittää erityistä huomiota ja heitä tulee kohdella tasaveroisesti vakituisen henkilöstön kanssa. Oikeusministeriön tulee antaa lupa määräaikaisesti täytettyjen virkojen vakinaistamiseen. Määräaikaisilla tulee olla mahdollisuus hakea Heli-järjestelmän kautta määräaikaisia virkoja.

Henkilöstön vaihtuvuus on ollut erityisen suurta määräaikaisten esittelijöiden kohdalla. Tästä on aiheutunut tuomareille työmäärän lisääntymistä. Tämä asia tulee ottaa huomioon oikeusministeriön ja muutosten kohteena olevien tuomioistuinten välillä käytävissä tulosneuvotteluissa.



Henkilöstöpoliittiset periaatteet

Hallituksen esityksessä ei ole mainittu, millaista henkilöstöpolitiikkaa uudistuksessa noudatetaan ja sovelletaanko valtioneuvoston vahvistamia henkilöstöpoliittisia periaatteita soveltuvien osin myös lainkäyttöhenkilökuntaan. Lakimiesliitto edellyttää, että oikeusministeriö välittömästi asettaa henkilöstön asemaa käsittelevän työryhmän, henkilöstö-projektin. Tuomareiden ja esittelijöiden palvelussuhdeturva tulee taata tässä uudistuksessa.

Kansalaisten oikeusturvan kannalta on erityisen tärkeää, että ammattitaitoinen lainkäyttöhenkilökunta olisi jatkossakin muutosten kohteena olevien tuomioistuinten palveluksessa. Tämän vuoksi henkilöstön siirtymistä uusille paikkakunnille tulee tukea kaikin käytettävissä olevin keinoin ja tähän tulee varata riittävästi rahaa. Henkilöstön tukitoimenpiteistä voi syntyä merkittäviäkin kustannuksia.

Tuomiopiirimuutokset, erityisesti Päijät-Hämeen maakunnan siirtäminen Hämeenlinnan hallinto-oikeuden tuomiopiiriin, tulee ottaa huomioon virkasiirroissa.

Oikeusturvan vaarantuminen ja mahdolliset kustannussäästöt

Hallituksen esityksessä arvioidaan, että uudistus ei vaikuttaisi olennaisesti kansalaisten tai oikeudenkäyntiasiamiesten asiointiin hovi- tai hallinto-oikeuksissa. Pääkäsittelyjä ja suullisia istuntoja järjestettäisiin jatkossakin nykyisillä paikkakunnilla. Esityksen mukaan estettä ei myöskään olisi sille, että istuntoja järjestettäisiin myös muilla paikkakunnilla, kuten tähänkin saakka on menetelty. Uudistuksella on arvioitu saavutettavan noin 2 miljoonan euron vuotuiset säästöt. Suurimmat säästöt eli 1-1,5 miljoonan euron vuotuiset säästöt on arvioitu aiheutuvan siitä, että tuomioistuinten yhdistymisen seurauksena henkilöstöä voidaan vähentää arvioilta noin 20 henkilötyövuodella.

Lakimiesliitto edellyttää, että tuomioistuinverkoston pitää kattaa koko maa siten, että kansalaisten etäisyydet tuomioistuimiin eivät ole kohtuuttoman pitkiä. Tämä pätee myös muutoksenhakutuomioistuimina toimiviin hovi- ja hallinto-oikeuksiin. Uudistuksessa on se vaara, että pääkäsittelyjä, suullisia käsittelyjä ja katselmuksia ei enää järjestetä matkakäräjäpaikkakunnilla tai muilla paikkakunnilla aikaisempien vuosien mukaisesti. Kyse on asiakkaan näkökulmasta oikeuden saatavuudesta eli oikeusturvasta ja siitä kansalaiselle aiheutuvista kustannuksista. Hallinto-oikeuksien asiakkaat ovat usein vähävaraisia, ja



pidentyvistä matkoista aiheutuu merkittäviä kuluja myös kunnille. Oikeuden saatavuuteen vaikuttaa myös asianajopalveluiden saatavuus ja hinta. Tuomioistuinten lakkauttaminen ja etäisyyksien kasvattaminen vaikuttaa negatiivisesti myös tällä oikeuslaitoksen sektorilla.

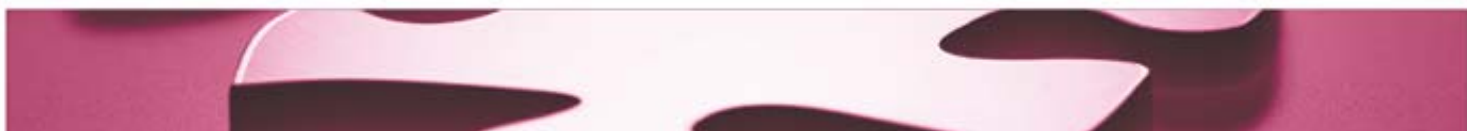
Lakimiesliitto on tyrmistynyt oikeusministeriön suunnitelmista uudistuksen myötä vähentää lainkäyttöhenkilökuntaa. Hovi- ja hallinto-oikeuksien rakenneuudistusta on perusteltu muun muassa sillä, että ratkaisujen laatu paranee ja työ tehostuu entisestään sekä oikeudenkäyntien pitkittymistä voidaan vähentää. Henkilöstön vaihtumisesta päinvastoin seuraa asiantuntijuuden menettämistä, työhyvinvoinnin vähentymistä ja uhkakuvana on myös oikeudenkäyntien pitkittymisiä. Lakimiesliitto edellyttää, että mahdolliset uudistuksesta syntyneet säästöt käytetään tehokkuuden parantamiseen eli lainkäyttöhenkilökunnan palkkaamiseen ja nykyistä tehokkaampiin työvälineisiin. Oikeanlaisilla resurssikohdennuksilla voidaan saada aikaan selkeitä tehokkuusparannuksia ja ehkäistä oikeudenkäyntien viivästymisiä.

Kunnioittavasti,

SUOMEN LAKIMIESLIITTO – FINLANDS JURISTFÖRBUND r.y:n puolesta

Harri Lindberg
hallituksen puheenjohtaja

Tarja Niemelä
neuvottelupäällikkö





SUOMEN LAKIMIESLIITTO -
FINLANDS JURISTFÖRBUND ry

Uudenmaankatu 4-6 B, 00120 Helsinki, www.lakimiesliitto.fi

